

Το Θεοτοκάριον

[Ορθοδοξία](#) / [Θεία Λατρεία](#) / [Θεολογία](#)

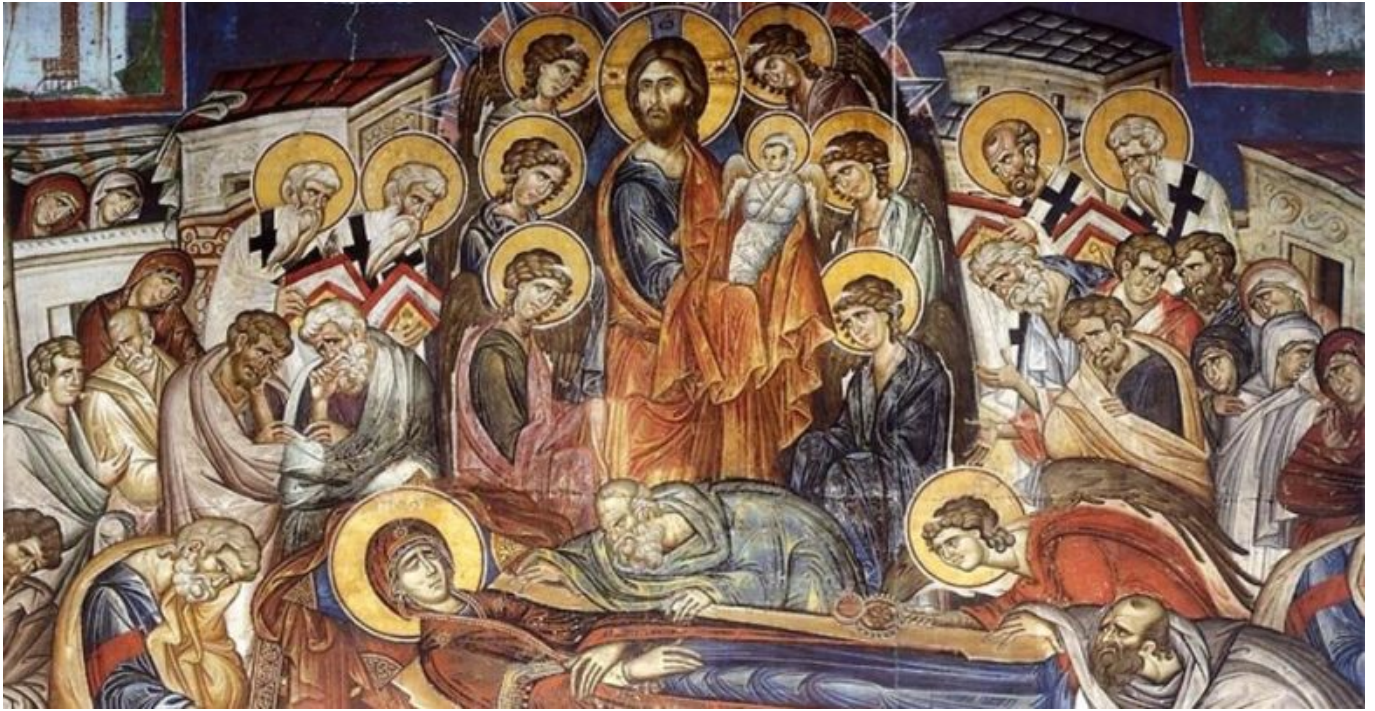
Η εορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου είναι μεγάλη Θεο-μητορική εορτή που δείχνει το μεγαλείο και την δόξα της Θεο-τόκου και Αειπαρθένου Μαρίας. Η ψυχή και το σώμα της Πανα-γίας μετά την κοίμησή της ανέβηκαν στον ουρανό και από εκεί μεσιτεύει στον Υιό και Θεό της.

Θα ήθελα να επισημάνω, με την ευκαιρία της μεγάλης αυτής Θεομητορικής εορτής, ότι ένα από τα αγαπητά λειτουργικά βιβλία στις Ιερές Μονές του Αγίου Όρους αλλά και εκτός αυτού είναι το Θεοτοκάριο που ψάλλεται κάθε ημέρα κατά την ακολουθία του Εσπερινού.

Μέσα στους ύμνους του Θεοτοκαρίου περικλείεται όλη η θεολογία της Εκκλησίας μας, όπως διαμορφώθηκε από την Γ΄ Οικουμενική Σύνοδο και από τα κείμενα των Πατέρων. Ισχύει και στο σημείο αυτό η ενότητα μεταξύ του *lex credendi* και *lex orandi*, δηλαδή συνδυασμός μεταξύ κανόνα πίστεως και κανόνα προσευχής. Νομίζω ότι σε αυτόν τον συνδυασμό ανευρίσκεται η ορθόδοξη θεολογία.

Το Θεοτοκάριον είναι ένα λειτουργικό βιβλίο, το οποίο περι-λαμβάνει κανόνες και

τροπάρια προσόμοια στην Παναγία μας. Το πρώτο Θεοτοκάριο είναι του μοναχού Αγαπίου Λάνδου του Κρητός, που εκδόθηκε στην Βενετία το έτος 1643 και σε μεταγενέστερες εκδόσεις, και το δεύτερο Θεοτοκάριο είναι του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου.

Σήμερα εν χρήσει στις Ιερές Μονές είναι το Θεοτοκάριον του αγίου Νικοδήμου του Αγιορείτου που ψάλλεται κάθε από-γευ-μα στον Εσπερινό στον ήχο της κάθε εβδομάδος, και μετά τον κανόνα ψάλλονται τα προσόμοια τροπάρια.

Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης έχει συλλέξει πενήντα έξι κανόνες, δηλαδή επτά κανόνες για τους οκτώ ήχους. Συγχρό-νως, έχει προσθέσει και έξι παρακλητικούς κανόνες στην Πανα-γία, για κάθε θλίψη, για κάθε ασθένεια, ευχαριστία μετά την νόσο, παρακλητικό ιαμβικό κανόνα, χαρμόσυνο κανόνα που ψάλλεται το Σάββατο του Ακαθίστου, και ευχα-ριστήριο κανόνα που ψάλλε-ται στις Μονές του Αγίου Όρους το Σάββατο του Ακαθί-στου. Ο συνολικός αριθμός των κανόνων είναι εξήντα δύο, οι οποίοι συνετέ-θησαν από είκοσι μεγάλους υμνογράφους της Εκκλη-σίας μας.

Είναι πολύ χαρακτηριστικός ο πρώτος κανόνας του πρώτου ήχου ο οποίος ψάλλεται το απόγευμα του Σαββάτου, και είναι ποίημα του αγίου Θεοδώρου του Στουδίτου. Στον κανόνα αυτόν παρουσιάζεται με ωραίους λόγους ένας διάλο-γος μεταξύ του αμαρτωλού ανθρώπου, της Θεομήτορος και του Χριστού, και δείχνει το έργο της Παναγίας μας στην Εκ-κλη-σία.

Στο πρώτο τροπάριο κάθε ωδής του κανόνος αυτού ο αμαρ-τωλός άνθρωπος δέεται στην Θεοτόκο για τις αμαρτίες του. Στο δεύτερο τροπά-ριο η Θεοτόκος

δέεται στον Χριστό για τον συγκεκριμένο άνθρωπο. Στο τρίτο τροπάριο ο Χριστός απαντά στην Θεοτόκο Μητέρα Του ότι δεν είναι πραγματική η μετάνοια του ανθρώπου αυτού, γιατί τα έργα του είναι αντίθετα με την εκζήτηση μετάνοιας. Και στο τέταρτο τροπάριο η Θεοτόκος μεταφέρει στον αμαρτωλό άνθρωπο τον λόγο του Χριστού και τον προτρέπει σε μετάνοια και τελικά σε σωτηρία. Όλος αυτός ο διάλογος είναι εκπληκτικός και εκτυλίσσεται με δραματικό τρόπο, γιατί φαίνεται ότι ο αμαρτωλός άνθρωπος ζητά την άφεση των αμαρτιών του, αλλά η μετάνοιά του δεν είναι αληθινή και ολοκληρωμένη.

Στον κανόνα αυτό φαίνεται ότι ο αμαρτωλός άνθρωπος επιμένει, η Θεοτόκος εξακολουθεί να πρεσβεύη στον Υιό της για τον άνθρωπο που την παρακαλεί να μεσιτεύση στον Χριστό, και στο τέλος ο Χριστός δίνει την άφεση, αλλά ζητά από την Θεοτόκο να του πη να παύση να αμαρτάνη. Η Θεοτόκος μεταβιβάζει αυτόν τον λόγο του Χριστού στον άνθρωπο και του συνιστά να προσέχη, ώστε ο υπόλοιπος βίος του να είναι θεάρεστος, για να απολαύση τον Πα-ρα-δεισο.

Με έναν ωραίο και επαγωγικό τρόπο στον κανόνα αυτό φαίνεται ποιο είναι το έργο της Θεοτόκου, τι σημαίνει η μεσιτεία της και πως ο Χριστός συγχωρεί τον άνθρωπο. Έτσι, στον διάλογο αυτό φαίνεται καθαρά η θεολογία της Εκκλησίας για την αμαρτία, την μετάνοια και την συγχώρηση, καθώς, επίσης, και η θεολογία για την σχέση μεταξύ του Χριστού και της Υπεραγίας Θεοτόκου.

Ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης στο Προοίμιο του Θεο-τοκαρίου γράφει ότι συνέλεξε όλους αυτούς τους ασματικούς κανόνες, που ήταν σε πολλά Θεοτοκάρια στις Μονές του Αγίου Όρους, και τους τύπωσε «εις δόξαν της Αειπαρθένου και εις κοινήν απάντων των Χριστιανών και ευλαβών εραστών της Θεο-τόκου ωφέλειαν».

Και στην συνέχεια γράφει: «Και καθώς από ένα ωραίον περιβόλι εκλέγεται από τα εκείσε ευρισκόμενα άνθη ένας πολυειδής στέφανος και προσφέρεται εις τον επί γης βασιλέα ως δώρον πολύτιμον, ούτω δη και από όλους τους ασματικούς κανόνας της Θεοτόκου, τους ευρισκομένους εις το αγιώνυμον Όρος, τον αλληγορικών της Αειπαρθένου παράδεισον, εδιαλέχθη ο παρων ποικιλόχροος αρωματό-πνοος και πολυανθο-στο-λιστος στέφανος, και προσφέρεται μετά πόθου πολλού και ευλαβείας εις αυτήν την παντοβασίλισσαν των ουρανών Θεοτόκον, δώρον όντα εις αυτήν ποθεινότερον από τον χρυσοτάλαντον και βαρύτιμον στέφανον του Μολχόμ (Β΄ Βασιλ. ιβ΄, 30), τον οποίον εφόρει ο βασιλεύς Δαβίδ εις την κεφαλήν, από τον δωδεκάστερον στεφανον της Αποκαλύψεως, και απλώς από όλους τους λιθομαργα-ροχρύσους στεφάνους των επί γης βασιλέων».

Συνηθίζουμε να προσφέρουμε στεφάνια από λουλούδια στην εικόνα της Παναγίας μας. Καλό είναι αυτό και ευλογημένο. Αλλά πάνω από όλα είναι ευλογημένο να

καταθέτουμε στην Παναγία μας και τον Χριστό ένα στεφάνι από τα άνθη της προσευχής μας, της μετάνοιάς μας και της αγάπης μας προς αυτούς.

Ο άγιος Παΐσιος ο Αγιορείτης συνιστούσε σε μια μοναχή: «Να διαβάζεις κάθε μέρα έναν κανόνα από το Θεοτοκάριο και θα δεις, θα απο-κτήσης λεβεντιά... Το Θεοτοκάριο πολύ βοηθάει. Θερμαίνεται η καρδιά, συγκινείται».

Στην συνέχεια θα παρατεθή αυτός ο Κανόνας, που είναι ποίημα του αγίου Θεοδώρου του Στουδίτου, για να φανή το έργο της Υπεραγίας Θεοτόκου, που πρεσβεύει στον ελεήμονα Θεό για τον άνθρωπο, ο οποίος μετανοεί πραγματικώς.

Και επειδή ζούμε σε μια εποχή που έχουμε πολλά προβλήματα, αλλά θέλουμε να έχουμε σχέση με τον Θεό, χρειάζεται μετάνοια και μάλιστα μετάνοια αληθινή, την οποία υποδεικνύει ο Κανόνας που ακολουθεί.

* * *

ΚΑΝΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ΥΠΕΡΑΓΙΑΝ ΘΕΟΤΟΚΟΝ. ΠΟΙΗΜΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΘΕΟΔΩΡΟΥ ΤΟΥ ΣΤΟΥΔΙΤΟΥ

%audio_13%

<https://bit.ly/344FmYb>